

УДК 378.22.02

Макарова М.В.,

*доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
кандидат культурології*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ В ГАЛУЗІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

У статті представлено розвиток системи підготовки магістрів в залежності від процесу формування інформаційного ринку і поєднання інформаційної бібліотечної системи зі знаннями у сфері комунікацій. В основу підготовки фахівців закладається певний набір професійних компетенцій, мобільність у реагуванні на потреби бібліотечної практики та активна участь роботодавців у процесі формування професійних кадрів нової формації.

Ключові слова: професійна компетентність, інформаційно-бібліотечні системи, інформаційно-комунікативні мережі, інформаційні ресурси, електронна бібліотека.

Приєднання нашої країни до Болонського процесу надає можливість здійснити структурні перетворення вищої освіти за узгодженою системою критеріїв, стандартів і характеристик, що дозволить Україні стати визнаною частиною європейського освітнього і наукового простору.

Головною метою реформування системи бібліотечно-інформаційної освіти в країні стало підвищення якості підготовки бібліотечних фахівців з урахуванням максимально можливого наближення її до потреб практики та орієнтації на європейські моделі професійної освіти.

Бібліотеки, незалежно від носіїв інформації і поділу ресурсів, вступили до нової ери — ери мереж, електронних документів і віртуальної реальності. Як окремі ланки інформаційно-комунікативних мереж бібліотеки отримують доступ до великих обсягів інформації і надають широкий обсяг інформаційних послуг.

Все це вимагає певних змін у національній системі бібліотек, особливо в системі підготовки кадрів з орієнтацією на нову технологічну основу.

Навіть поверхневий аналіз еволюції системи підготовки бібліотечних фахівців показує, що програми навчання дуже повільно

адаптуються до змін у галузі інформаційно-бібліотечної діяльності. Таким чином, модель інформаційної компетентності — це один з елементів процесу професійного розвитку бібліотекаря як професіонала і як особистості. Необхідні кардинальні зміни в системі підготовки магістрів. Ці зміни обумовлені новими напрямками (розвиток мереж і електронної інформації), новими вимогами бібліотек, а також новими концепціями (економічне мислення). Розвиток системи підготовки магістрів залежить від процесу формування інформаційного ринку і вимагає поєднання інформаційної бібліотечної системи із знаннями у сфері комунікацій.

Всі професійні якості пов'язують з високим рівнем надання інформаційно-бібліотечних та бібліографічних послуг в різних напрямках професійної діяльності, які мають відношення до спеціальних автоматизованих систем. Отримані базові і фахові знання бакалавра, а саме: сучасні концепції і теорії інформатики; канали і засоби соціальних комунікацій; тенденції розвитку нових інформаційних технологій і використання їх в бібліотечно-інформаційній діяльності; якість інформаційних продуктів і послуг; структура світового ринку, а також класифікація, функції і властивості документів; види бібліографічних характеристик документів; сучасні форми і види довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування; лінгвістичне забезпечення бібліотечно-інформаційної діяльності — дають можливість продовжити підготовку магістрів в галузі бібліотечної справи та інформації, які мають відігравати головну роль у трансформації українських бібліотек у віртуальні.

Магістр з бібліотечної справи і інформації — це запорука створення Національної інформаційно-бібліотечної мережі України на шляху її інтеграції як у загальноєвропейську, так і у глобальну інформаційну систему.

Серед універсальних компетенцій магістра найбільш важливими визначені здатність самостійно здобувати знання в галузі соціальних наук, техніки і інформаційно-комунікаційних технологій, генерувати і використовувати нові знання, знаходити креативні рішення соціальних і професійних завдань.

Професійні компетенції магістра орієнтовані на самостійне ведення науково-дослідної, проектної та експертно-консультаційної діяльності; здатність до управління галуззю і її функціональними блоками; постановку і вирішення задач щодо вдосконалення ін-

формаційно-комунікаційних технологій, їх нормативно-правового регулювання, а також на ведення викладацької діяльності в бібліотечно-інформаційній сфері.

Апробація результатів наукового пошуку магістрів здійснюється в електронному середовищі Університету шляхом їх оприлюднення в базі магістерських робіт та електронному журналі «Наукові доробки магістрантів».

Розвитку професійних компетенцій сприяє наявність електронних ресурсів в університетській бібліотеці, яка сьогодні є типовою гібридною бібліотекою з традиційним базовим книжковим фондом та цифровим ресурсом.

В електронній бібліотеці представлені довідники, електронні версії підручників, програми дистанційного навчання, електронні журнали Університету, повнотекстові колекції документів.

На сайті бібліотеки Університету представлені інформаційно-бібліографічні сервіси, що дозволяють орієнтуватися не лише у власному цифровому контенті, але й здійснювати навігацію у відкритих світових інформаційних ресурсах.

З метою долучення викладачів, аспірантів та студентів до світового наукового цифрового контенту Університетом передплачено потужний інформаційний ресурс *EBSCOhost*. *EBSCOhost* — служба, що надає доступ до баз даних англomовних періодичних видань. Частина статей в базах надається у вигляді повних текстів, частина — тільки в вигляді анотацій (*abstracts*). В *EBSCO* включені як нові номери журналів, так і архів — для деяких видань — до 1950-х років.

Найбільш актуальними є колекції *Academic Search Premier*, *Buisness Source Premier* и *MasterFILE Premier* — у яких представлені журнали з педагогіки, освіти, економіки, менеджменту, соціології, політології, правознавства та ін.

Аналіз сучасного європейського досвіду підготовки студентів вищих навчальних закладів з бібліотечної справи й інформації свідчить про те, що кожна країна має свої національно-специфічні традиції. Відмітними ознаками європейського досвіду є: спрямованість навчання студентів вищих навчальних закладів на роботу із сучасними електронними джерелами інформації; інтеграційні процеси, що виявляються в узгодженості освітніх програм різних країн, регіонів, їх уніфікації; об'єднання споріднених освітніх на-

прямів і спеціальностей документально-комунікаційного профілю, що сприяє мобільності випускників у сучасній системі соціальних комунікацій та на ринку праці; спадкоємність і послідовність документологічного навчання на рівні освітніх напрямів, спеціальностей, спеціалізацій, освітньо-кваліфікаційних ступенів освіти, змісту навчальних дисциплін документально-комунікаційного циклу; орієнтування бібліотечної спеціальності на інновації в реаліях сучасного електронного середовища; наявність стандартів освіти на державному рівні.

Тому доцільно зосередити національну підготовку магістрів для бібліотек, інформаційних центрів, архівів, видавництва, які володіють однією з суміжних спеціальностей, знаннями в галузі інформатики і комп'ютерної техніки, однією-двома іноземними мовами, орієнтуються в різних документопотоках, здатні до управління інформацією.

Ці спеціальності об'єднують належність їх до системи соціальних комунікацій, зокрема до тих соціальних інститутів, які мають справу з інформацією, що закріплена в документі, та виконують ідентичні функції по збиранню, зберіганню та організації використання документної інформації.

Це міг би бути Гуманітарний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, який здійснював би підготовку високоосвічених, високоерудованих фахівців, магістрів в галузі бібліотечної справи та інформації.

Джерела

1. Акулич Ю.В. Міжнародні вимоги до бібліотечно-інформаційного освіти / Ю.В. Акулич // Бібліографія. — 2002. — № 3.
2. Вища освіта України і Болонський процес : Навч. посіб. / Ред. В.Г. Кремень. — Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2004.
3. Медведєва Є. Концептуальна модель інформаційного навчання користувачів / Є. Медведєва // Бібл. вісн. — 1997. — № 2. — С. 4–7.
4. Сенченко М.І. Проблеми бібліотечної справи в Україні: наука, освіта, інформатизація / М.І. Сенченко // Библиотеки и ассоциация в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : материалы конф., Судак, 6–14 июня 1998 г. — Судак, 1998. — Т 1. — С. 29–32.
5. Сенченко Н. Библиотеки и компьютеры / Н.И. Сенченко. — К., 1990. — 226 с.

В статье представлено развитие системы подготовки магистров в зависимости от процесса формирования информационного рынка и сочетания информационной библиотечной системы со знаниями в сфере коммуникаций. В основу подготовки специалистов закладывается определенный набор профессиональных компетенций, мобильность в реагировании на потребности библиотечной практики и активное участие работодателей в процессе формирования профессиональных кадров новой формации.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, информационно-библиотечные системы, информационно-коммуникативные сети, информационные ресурсы, электронная библиотека.

The article presents development of the system of masters training according to the process of information market development and combination of information library systems and knowledge in the field of communications. A certain set of professional competencies, mobility in reaction to the needs of library practice and active participation of employers in the process of the development of a new professional staff formation is put on the basis of specialists training.

Key words: professional competence, information and library systems, information and communication networks, information resources, electronic library.

УДК 021.6(100):316.776

Прокопенко Л.С.,

доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат історичних наук, доцент

МІЖНАРОДНІ БІБЛІОТЕЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена вивченню міжнародних бібліотечних організацій як складової системи професійної комунікації фахівців бібліотечної справи. Висвітлені особливості формальних і неформальних каналів професійної комунікації фахівців, які забезпечуються провідними міжнародними бібліотечними організаціями на сучасному етапі.

Ключові слова: міжнародні бібліотечні організації, професійна бібліотечна комунікація, міжнародне бібліотечне співробітництво.